

Ne hibáztassuk a gazdákat!

Miért drágul a kenyér, és miért riogatják a pékek 500 forint/kilogrammos kenyérrárral a fogyasztókat? A kenyér árának alakulását több tényező is befolyásolja, de a pékek mégis elsősorban a búza magas árával indokolják az áremelést. Mivel a kenyér árának emelésekor mindig felemlégetik a búza árát, így nem csoda, ha az emberek fülében az visszhangzik, hogy a drága kenyérről a gazdák tehetnek. Pedig ez a vád nemcsak igazságtalan, hanem alaptalan is, jelentette ki Paragi Márton, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének tanácsosa a MOSZ Gabonaválasztmányának legutóbbi ülése után.

Kétségtelen, hogy a kenyér legfőbb alapanyaga a liszt, és 1 kilogramm kenyér elkészítéséhez mintegy 70 dekagramm lisztre van szükség. Így első pillantásra még logikusnak is tűnhet a pékek érvelése. De ha megnézzük, hogy a liszt költsége még a mostani magas áron is bőven 100 forint alatt van, már elkezd sántítani az ezzel való érvelés. A kenyér előállítási árát elsődlegesen az energia, a munkaerő, valamint a szállítás költsége határozza meg, vagyis egytől egyig olyan költségelemek, amelyek az utóbbi időszakban – részben hazai, részben világpiaci folyamatok hatására – jelentősen nőttek. Tehát az 500 forintos kenyérrár valójában ezeknek az eredménye, mondta el a tanácsos.

Egyébként, ha hosszabb távon is megvizsgáljuk a búza árának az alakulását, megállapítható, hogy a mostani árszint nem példa nélküli: 2012-ben hasonló folyamatok játszódtak le a búza piacán. (Akkor a kenyér ára 280 forint volt. A szerk.). Csakhogy az a forint nem a mostani forint

volt, hiszen az elmúlt 10 évben a forint értékvesztése következtében sokat emelkedtek az árak. Ha korrigáljuk az árakat az inflációval, világosan kiderül, hogy a búza ára még mindig alacsonyabb, mint 10 évvel ezelőtt!

Arról se feledkezzünk meg, hogy a magyar gabonaárakat – mint a mezőgazdasági termékek döntő részét – alapvetően nemzetközi folyamatok határozzák meg, így a hazai árak – bizonyos korrekciók mentén – a nemzetközi piacon kialakult árakhoz igazodnak. 2011 óta a forint az euróhoz képest 25 százalékkal, a dollárhoz képest több mint 30 százalékkal leértékelődött. Az, hogy az euróért 2 év alatt 12 százalékkal többet kell fizetni, szintén a mostani áremelkedés jogosságát igazolja, jelentette ki Paragi Márton.

Érdemes megvizsgálni továbbá, hogy az utóbbi években hogyan alakult a búza-termesztés jövedelmezősége. A termelők adataival igazolni lehet, hogy a gabona-termesztők ráfordításai – akárcsak a pékekéi – jelentősen emelkedtek, vagyis szó

sincs extraprofitról, hangsúlyozta a tanácsos. Jelentősen nőtt mind az inputanyagok, mind az energia ára, többet kell munkabérré fordítani, és a termeléshez szükséges termőföld biztosítása is egyre nagyobb többletterhet jelent. Ezek felül a szántóföldi növénytermesztés számára jelentős költségnövekményt okoz az unió által

elvárt környezetbarát termelési technológia, illetve az ahhoz szükséges korszerű gépparkok beszerzése és működtetése.

A búzatermesztés költsége – a földbérleti díjat is beleértve – 1 hektárra vetítve csaknem 50 százalékkal emelkedett 2012 óta. Ha a mérethatékonsági szempontokat Magyarországon is figyelembe vennénk, és ha ennek megfelelően nagyobb hangsúlyt fektetnének olyan, a gazdálkodás eredményességét meghatározó tényezőkre, mint a gazdálkodók képzettsége és üzemmérethez igazodó eszközellátottsága, jelentősen javulhatna a hatékonyság.

A búza magyarországi piaca a nemzetközi trendet elfogadó, illetve árkövető módon működik, és a nagyobb termésnyerés jelent nagyobb bevételt. Csakhogy amikor valahol többletjövdelem keletkezik, abból az értéklánc összes szereplője részesedni szeretne – és részesedik is. Márpedig az a tapasztalat, hogy az osztozkodás során legtöbbször a termelők járnak rosszul.

Idén egyébként sokan rekordtermést takarítottak be, 5,8 tonna/lett hektár a búza termésátlaga. Csakhogy ez még mindig mintegy 40 százalékkal elmarad a nyugat-európai termésátlagtól, sorolta a búza hazai árát befolyásoló tényezőket a tanácsos. Egy biztos: a jelenlegi világgazdasági környezet nem árcsökkenést vetít előre, jelentette ki Paragi Márton.

A kenyér ára szempontjából nem az a fő kérdés, hogy átlépjük-e az 500 forintos lélektani határt, hanem hogy milyen sokáig emelkednek még a ráfordítási árak a jelenlegi ütemben – márpedig ezt egyelőre nem lehet megmondani. De az áremelkedésért ne a gazdákat hibáztassuk, mondta végezetül a tanácsos.

Ráfordítási árak változása, 2004 = 100%

